

PROGRAMACIÓN
DIDÁCTICA
CURSO 2021-2022

Economía
4º ESO

ÍNDICE

- 1. Introducción.**
- 2. Contexto.**
- 3. Competencias clave.**
- 4. Secuenciación e temporalización dos contidos.**
- 5. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares.**
- 6. Metodoloxía didáctica.**
- 7. Avaliación.**
- 8. Atención á diversidade.**
- 9. Actividades complementarias e extraescolares.**
- 10. Plans e proxectos e elementos transversais.**

INDICE

1. Introducción.

O estudo e a formación en economía fanse absolutamente necesarios nun contexto moi globalizado, no que as relacións económicas son cada vez máis complexas. A economía está presente en todos os aspectos da nosa vida cotiá, e calquera cidadán necesita coñecer as regras básicas que explican os acontecementos económicos e a linguaxe específica que é utilizado polos economistas e os medios de comunicación para analizar os devanditos feitos. A realidade non pode entenderse correctamente sen considerar o comportamento económico, individual e colectivo das persoas na procura da satisfacción das súas necesidades, así como a produción e distribución dos bens e servizos que se necesitan para iso, e a asignación dos recursos escasos.

O estudo da economía axuda a percibir e coñecer o mundo que nos rodea e posibilita analizar e profundar nas relacións humanas desde aspectos micro e macroeconómicos, incluíndo diferentes variables de contexto. Devandito estudo facilita a comprensión dos conceptos utilizados habitualmente no mundo económico e empresarial, potencia as habilidades e destrezas de razoamento, abstracción e interrelación e proporciona ferramentas para examinar de forma crítica a sociedade na que nos desenvolvemos. Ademais contribúe a desenvolver a curiosidade intelectual, a capacidade analítica, o rigor e a amplitude de perspectivas ao facer fronte ao estudo e investigación de diversos temas e a comprensión de variables como o crecemento, a pobreza, a educación, a saúde, a riqueza, o medioambiente, etc.

Contribúe tamén a desenvolver un coñecemento matemático e estatístico, unha habilidade de comunicación oral e escrita para explicar e transmitir as ideas e conclusións con argumentos e evidencias empíricas, un sólido sentido da ética e respecto ao ser humano e unha intensa capacidade de traballo, tanto individual como en equipo. A día de hoxe cobran máis valor, se cabe, os coñecementos económicos pola importancia de contar con cidadáns solventes e informados e pola relevancia dunha boa administración dos recursos dun país, o que mostra a gran transcendencia social da economía

pois o seu coñecemento contribúe a fomentar a mellora da calidade de vida, o progreso e o benestar social. O coñecemento da economía contribuirá a crear cidadáns máis críticos e responsables no exercicio dos seus dereitos e deberes económicos. O estudo da economía proporciona, xunto coa formación técnica, unha serie de competencias en traballo en equipo, habilidades de comunicación e iniciativa e liderado.

Esta materia tamén dá resposta á demanda formulada pola Comisión Europea na que se pide o fomento do espírito emprendedor e a competencia financeira. A economía xoga, ademais, un papel central na configuración de valores e actitudes e, por iso, adquiren especial relevancia os contidos actitudinais relacionados coa solidariedade entre persoas, grupos e pobos; a valoración das relacións non competitivas; a actitude ante as desigualdades económicas; a importancia da conservación do medio natural e o desenvolvemento sustentable para a calidade de vida; o rexeitamento ante o consumo innecesario; a igualdade efectiva entre homes e mulleres e a igualdade de trato e a non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

2.Contexto.

Características do centro e do alumnado

•O centro

◦ Situación:

CPI Plurilingüe Virxe do Monte. Trva. Virxe do Monte s/n. Feira do Monte. Cospeito. Lugo.

◦ Ensinanzas que oferta o centro: EI, EP e ESO.

•O alumnado:

◦ Lingua materna dominante: Galego.

◦ Alumnado con NEAE no curso actual: Trastorno da Conduta, TDAH.

Obxectivos xerais da ESO :

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no

respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3. Competencias clave.

Na definición que a LOMLOE fai do currículo, atopámonos tanto cos compoñentes tradicionais (obxectivos, contidos, métodos pedagóxicos e estándares de aprendizaxe), como as **competencias clave**. Este elemento pasa a converterse nun dos aspectos orientadores do conxunto do currículo e, en consecuencia, en orientador dos procesos de ensino-aprendizaxe.

Trátase da adquisición duns saberes imprescindibles, prácticos e integrados, que terán que ser demostrados polos estudantes (é algo máis ca unha formación funcional). En resumo, *unha competencia é a capacidade posta en práctica e demostrada de integrar coñecementos, habilidades e actitudes para resolver problemas e situacións en contextos diversos.*

O estudante, mediante o que sabe, debe demostrar que o sabe aplicar, pero ademais que sabe ser e estar. Desta forma vemos como unha competencia integra os diferentes contidos que son traballados na aula (conceptos, procedementos e actitudes), exemplo dunha formación integral do alumno.

Formar en competencias permite facer fronte á constante renovación de coñecementos que se produce nesta área de coñecemento. A formación académica do estudante transcorre na institución escolar durante un número limitado de anos, pero a necesidade de formación persoal e/ou profesional non remata nunca, polo que unha formación competencial no uso, por exemplo, das TIC (tecnoloxías da información e a comunicación) permitirá acceder a este instrumento para solicitar a información que en cada momento se precise. Se ademais temos en conta que moitas veces é imposible tratar en profundidade todos os contidos do currículo, está claro que o estudante deberá formarse nesa competencia, a de aprender a aprender.

No noso sistema educativo considérase que as competencias clave que debe ter o estudante cando remata a escolaridade obrigatoria para enfrontarse cos retos da súa vida persoal e laboral son as seguintes:

Comunicación lingüística (CCL)

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)

Competencia dixital (CD)

Aprender a aprender (CAA)

Competencias sociais e cívicas (CSC)

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

Conciencia e expresións culturais (CCEC)

En cada unidade se indicará especificamente a competencia específica que se traballa, aínda que algunha delas, como a comunicación lingüística afecta a toda a actividade educativa.

Perfil competencial:

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AGRUPADOS POR COMPETENCIAS						
CCL	CMCCT	CD	CAA	CSC	CSIEE	CCEC
ECB1.1.1	ECB1.2.3.	ECB1.1.2	ECB1.1.2	ECB1.1.1	ECB2.1.1	
ECB1.2.1.	ECB1.3.1	ECB1.2.3.	ECB1.2.2	ECB1.2.2	ECB2.1.3	
ECB2.3.1.	ECB1.3.2	ECB2.1.2	ECB2.1.2	ECB1.3.1	ECB3.2.1	
ECB3.4.1.	ECB2.1.1	ECB2.2.2	ECB3.1.1	ECB1.3.2		
ECB3.4.2	ECB2.2.1	ECB2.3.1.	ECB3.1.2	ECB2.1.3		
ECB3.4.4	ECB2.3.1.	ECB2.4.2	ECB3.1.3	ECB2.2.1		
ECB3.5.1	ECB2.4.2	ECB2.5.1	ECB3.2.1	ECB2.2.2		
ECB4.1.4	ECB2.5.1	ECB3.1.1	ECB3.3.1	ECB2.5.2		
ECB4.2.1	ECB3.1.1	ECB3.1.2	ECB3.4.2	ECB3.3.1		
ECB4.3.1	ECB3.1.2	ECB3.1.3	ECB3.4.3	ECB4.1.1		
ECB5.1.1	ECB3.1.3	ECB3.4.2	ECB3.5.1	ECB4.1.3		
ECB5.1.2	ECB3.4.1.	ECB3.4.3	ECB4.3.2	ECB4.1.4		
ECB5.2.1	ECB3.4.4	ECB3.4.4	ECB5.2.3	ECB4.3.1		
ECB6.1.2	ECB3.5.1	ECB4.1.2	ECB6.1.1	ECB5.1.1		
ECB6.1.4.	ECB4.1.1	ECB4.3.2	ECB6.1.3	ECB5.1.2		
	ECB4.1.2	ECB5.1.3	ECB6.1.5	ECB5.2.1		
	ECB4.1.3	ECB5.2.2		ECB5.2.2		
	ECB4.2.1	ECB5.2.3		ECB6.1.1		
	ECB4.3.1	ECB6.1.3		ECB6.1.2		
	ECB4.3.2	ECB6.1.4.		ECB6.1.3		
	ECB5.1.2			ECB6.1.4.		
	ECB5.1.3			ECB6.1.5		
	ECB5.2.1					

4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

Primeira avaliación: unidades 1, 2 (Bloque I), 3 e 4 (Bloque II). - Segunda avaliación: unidades 5, 6, 7 (Bloque III) e 8 (Bloque V) - Terceira avaliación: unidades 9 (Bloque V), 10 (Bloque IV), 11 e 12 (Bloque VI).

1ª AVALIACIÓN:

UD1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

Contidos: B1.1, B1.2, B1.3, B1.4, B1.6

EA (ECB): 1.1.1, 1.1.2, 1.2.1, 1.2.2, 1.3.2

UD2. PRODUCCIÓN E CRECEMENTO

Contidos: B2.5, B2.6, B1.4, B1.5

EA (ECB): 2.2.1, 2.2.2, 1.2.1, 1.2.3, 1.3.2

UD3. MERCADOS E EMPRESAS

Contidos: B1.6, B2.5, B2.8

EA (ECB): 1.3.1, 2.2.1, 2.4.2

UD4. A EMPRESA E O SEU CONTEXTO

Contidos: B2.1, B2.2, B2.3, B2.4, B2.7, B2.10

EA (ECB): 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.3.1, 2.5.1, 2.5.2

2ª AVALIACIÓN:

UD5. PLANIFICACIÓN FINANCEIRA

Contidos: B3.1, B3.2, B3.3, B3.4

EA (ECB): 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.2.1, 3.3.1

UD6. SAÚDE FINANCEIRA

Contidos: B3.3, B3.4, B3.5, B3.10

EA (ECB): 3.2.1, 3.3.1, 3.3.2, 3.5.1

UD7. O DIÑEIRO E AS SÚAS FORMAS

Contidos: B3.6, B3.7, B3.8, B3.9

EA (ECB): 3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.4

UD8. PRODUCIÓN E PREZOS

Contidos: B5.1, B5.2, B5.3, B5.4

EA (ECB): 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3

3ª AVALIACIÓN:

UD9. O MERCADO DE TRABALLO

Contidos: B5.5, B5.6

EA (ECB): 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3

UD10. AS CONTAS DO ESTADO

Contidos: B4.1, B4.2, B4.3

EA (ECB): 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.4, 4.2.1, 4.3.1, 4.3.2

UD11. O COMERCIO INTERNACIONAL E A UNIÓN EUROPEA

Contidos: B6.1, B6.2, B6.3

EA (ECB): 6.1.1, 6.1.2, 6.1.4

UD12. A GLOBALIZACIÓN E OS DESEQUILIBRIOS DA ECONOMÍA MUNDIAL

Contidos: B6.1, B6.4

EA (ECB): 6.1.3, 6.1.5

5.- Obxectivos, contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares de aprendizaxe:

Economía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Ideas económicas básicas				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Economía como ciencia: actividade económica e sociedade. ▪ B1.2. Principios na toma de decisións económicas. ▪ B1.3. Escaseza, elección e asignación de recursos. Custo de oportunidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Explicar a economía como ciencia social e valorar o impacto permanente das decisións económicas na vida das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB1.1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de calquera economía, e comprende que todas as eleccións supoñen renunciar a outras alternativas e que todas as decisións teñen consecuencias. ▪ ECB1.1.2. Distingue formas de analizar e resolver problemas económicos, e identifica as súas vantaxes, os seus inconvenientes e as súas limitacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ h ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. O método na economía: modelos económicos. ▪ B1.5. Fronteira de posibilidades de produción. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar a terminoloxía económica básica e o uso dos modelos económicos, e familiarizarse con eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB1.2.1. Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía. ▪ ECB1.2.2. Diferencia entre economía positiva e economía normativa. ▪ ECB1.2.3. Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a fronteira de posibilidades de produción. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CD ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Tomar conciencia dos principios da economía para aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e as necesidades. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB1.3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas. ▪ ECB1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas do seu contorno. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CSC
Bloque 2. Economía e empresa				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. A empresa e o/a empresario/a. ▪ B2.2. Elementos, funcións e obxectivos da empresa. ▪ B2.3. Clases de empresas. ▪ B2.4. Formas xurídicas da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Describir os tipos de empresas e as formas xurídicas das empresas, e relacionar con cada unha coas súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, así como as interrelacións das empresas no seu contorno inmediato. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB2.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relacións coas esixencias de capital para a súa constitución e coas responsabilidades legais para cada tipo. ▪ ECB2.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso, en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CD

Economía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB2.1.3. Distingue os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu ámbito, así como a forma de interactuar co seu contorno máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ f ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Proceso produtivo e factores produtivos. ▪ B2.6. Sectores da actividade económica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Analizar as características principais do proceso produtivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB2.2.1. Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía. ▪ ECB2.2.2. Identifica os sectores económicos, así como os seus retos e as súas oportunidades. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Fontes de financiamento das empresas. Novas formas de financiamento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Identificar as fontes de financiamento das empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB2.3.1. Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Ingresos e custos da empresa: clasificación. ▪ B2.9. Resultados da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Determinar, para un caso sinxelo, a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB2.4.2. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ e ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.10. Obrigas fiscais das empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Diferenciar os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigas fiscais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB2.5.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles. ▪ ECB2.5.2. Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC
Bloque 3. Economía persoal				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Orzamento persoal. Control de ingresos e gastos. ▪ B3.2. Xestión do orzamento. Obxectivos e prioridades. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os tipos de ingresos e gastos, e controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECB3.1.1. Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento. ▪ ECB3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT

Economía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ECB3.1.3. Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> a d m 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Planificación económico-financieira: necesidades económicas nas etapas da vida. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal, e relacionalas co benestar propio e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB3.2.1. Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa, de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a f 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Aforro e endebedamento. Os plans de pensións. B3.5. Risco e diversificación. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro, e empregar o aforro como medio para alcanzar diversos obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB3.3.1. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco e seleccionando a decisión máis axeitada para cada momento. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC
<ul style="list-style-type: none"> a b e f g 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. O diñeiro. B3.7. Contratos financeiros: contas e tarxetas de débito e crédito. B3.8. Relacións no mercado financeiro: información e negociación. B3.9. Implicacións dos contratos financeiros. Dereitos e responsabilidades dos/das consumidores/as no mercado financeiro. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os tipos de contas bancarias e de tarxetas emitidas como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ECB3.4.2. Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CD
			<ul style="list-style-type: none"> ECB3.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD
			<ul style="list-style-type: none"> ECB3.4.4. Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garanten a seguridade na súa operativa. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CD CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> e f g 	<ul style="list-style-type: none"> B3.10. O seguro como medio para a cobertura de riscos. Tipoloxía de seguros. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB3.5.1. Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL CMCCT

Economía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado				
<ul style="list-style-type: none"> a b e f g ñ 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Orzamentos públicos: ingresos e gastos do Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado, e interpretar gráficos onde se amose esa distribución. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e os gastos do Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ECB4.1.3. Distingue nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e dos gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB4.1.4. Describe o contido dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> a e f 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. A débeda pública e o déficit público. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Diferenciar e explicar os conceptos de débeda pública e déficit público. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> a c d e f 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Desigualdades económicas e distribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB4.3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución desta. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB4.3.2. Interpreta gráficos representativos da distribución da renda 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD CMCCT
Bloque 5. Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego				
<ul style="list-style-type: none"> a c e f 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Tipos de xuro. B5.2. Inflación. B5.3. Consecuencias dos cambios nos tipos de xuro e inflación. B5.4. Desemprego: clasificación e consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Diferenciar as magnitudes de tipos de xuro, inflación e desemprego, analizar as relacións entre elas e interpretar datos e gráficos vinculados con esas magnitudes. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB5.1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB5.1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT CSC

Economía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ECB5.1.3. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> a c e f 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Causas do desemprego e políticas contra o desemprego. O desemprego en Galicia. B5.6. Perspectivas da ocupación. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Valorar opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB5.2.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB5.2.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB5.2.3. Investiga e recoñece vieiros e tendencias de emprego. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD
Bloque 6. Economía internacional				
<ul style="list-style-type: none"> a e f m 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Globalización económica. B6.2. Comercio internacional. B6.3. Integración económica e monetaria europea. B6.4. Economía e ambiente: sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e no ambiente. 	<ul style="list-style-type: none"> ECB6.1.1. Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB6.1.2. Explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países e que inflúen nel. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB6.1.3. Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB6.1.4. Recoñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CD CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ECB6.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional, e analiza as posibilidades dun desenvolvemento sustentable. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC

O grao mínimo de consecución de cada EA será dun cincuenta por cento.

6.- METODOLOXÍA

•Aspectos xerais

- Partir da competencia inicial do alumnado.
- Dar resposta á diversidade: ritmos, estilos, intereses, diferentes capacidades,...
- Potenciar as metodoloxía activas: combinar traballo individual e cooperativo.
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas.
- Uso das TIC.
- Papel facilitador do docente.

•Estratexias metodolóxicas

- Memorización comprensiva.
- Indagación e investigación sobre documentos, prensa científica,...
- Elaboración de traballos relacionados coa temática traballada na clase.
- Posta en práctica de pequenas investigacións tomando o rol de verdadeiros científicos.
- Traballo habitual baseado en actividades, cuestionarios e demais recursos online (aula virtual,...).

•Secuenciación habitual do traballo na aula

Avaliación inicial/Motivación:

- Presentación dos contidos e actividades.

Actividades de desenvolvemento:

- Lectura e comprensión do traballado na aula.
- Realización de tarefas relacionando os distintos contidos.
- Traballo sobre actividades e cuestionarios na web.
- Realización de tarefas aplicando o estudado con situacións da vida cotiá.
- Memorización comprensiva.

Actividades de síntese e avaliación final da unidade.

•OUTRAS ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

Tempos

Os marcados na secuenciación e temporalización, aínda que facendo as adaptacións oportunas en función das necesidades do grupo.

Espazos

- Aula do grupo-clase: adaptable segundo as necesidades das actividades (utilización do encerado dixital, netbooks, traballo en grupo, etc).
- Aula-taller.

-Aula de informática.

-Espazos exteriores: especialmente indicados para o traballo autónomo (bibliotecas, casa, salas de estudo,...)

Recursos didácticos

Libro do alumno: Economía 4º da ESO; Ed. McGraw-Hill. Prensa diaria.

Equipamento da aulas Abalar: PDI, Canón proxector, ordenador portátil profesor.

Material bibliográfico do Centro.

Outros materiais e recursos aportados polos propios alumnos ou polo profesorado

7.- AVALIACIÓN

Nas primeiras sesións do curso, desenvolverase unha avaliación inicial do alumnado, para determinar o nivel competencial e ideas previas, mediante diferentes procedementos. Os seus resultados poñeranse en común na avaliación inicial, na que o profesorado intercambiará valoracións ao respecto.

Ao longo do curso haberá tres avaliacións, coincidindo cos trimestres. Faranse dúas probas escritas en cada avaliación (podendo, por causas debidamente xustificadas, facer algunha modificación no número de probas escritas).

O total de probas escritas puntuarán un 80% e valoraranse de 0 a 10.

Nas probas escritas especificarase, ben no propio exame, ou ben ao inicio das mesmas por parte do docente, a cualificación máxima de cada pregunta.

En cada avaliación farase a media entre as probas escritas, sempre e cando se teña acadado un mínimo de 3 puntos.

Ademais, valorarase a realización de traballos individuais, en pequeno grupo e probas orais, así como o seguimento do traballo diario. Todos estes puntos suporán un 20% da cualificación.

A superación de cada avaliación necesitará unha cualificación igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

Cando a nota presente decimais esta redondearase por defecto, se o valor decimal é inferior a 5 e por exceso se é igual ou superior a este valor.

A nota dos alumnos/as non presentados a algunha das probas sen causa xustificada será de 0 puntos.

En caso de que se detecte que un alumno/a copie nun exame a súa cualificación será de 0 puntos.

Cada avaliación terá a súa correspondente recuperación para os alumnos/as que non acadaran a cualificación de aprobado que consistirá nunha proba escrita.

A nota final do curso será a media aritmética das notas das avaliacións.

A cualificación final positiva é un 5 ou superior.

Farase unha proba escrita extraordinaria a fin de curso para aqueles alumnos/as que teñan suspensa algunha avaliación.

A todos aqueles alumnos/as con avaliación negativa na materia faráselles unha proba extraordinaria de setembro, que consistirá nunha proba escrita.

No caso de ensinanza telemática, levarase ao cabo a avaliación utilizando os medios electrónicos dispoñibles do alumno: Boletíns, envío de actividades ou unha avaliación en directo a través dunha plataforma de videochat como pode ser CiscoWebex ou Zoom.

Sempre tendo en conta os recursos dos que dispoña o alumno.

Procedemento de recuperación e avaliación de pendentos:

Procedemento para a recuperación:

Facilitaráselles ao alumnado actividades de reforzo de forma periódica, cunha data límite de entrega ao docente.

Ademais, realizarase unha proba escrita en maio.

Cada boletín será cualificado do 1 ao 10. Non se aceptarán boletíns entregados fóra de data ou que non presenten un grao de realización aceptable. A nota media dos boletíns terá unha ponderación do 30% na nota final.

A proba escrita cualificarase cunha nota comprendida entre 1 e 10 e ponderará un 70% na nota final.

A avaliación positiva obterase con 5 ou máis puntos.

OUTRAS AVALIACIÓNS

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación dos contidos ao nivel do alumnado.				
2. Adecuada motivación do alumnado.				
3. Participación activa de todo o alumnado.				
4. Realizouse unha aprendizaxe cooperativa.				
5. A metodoloxía empregada foi variada e adaptada á diversidade do alumnado.				
6. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado NEAE.				
7. Os procedementos e instrumentos de avaliación foron os adecuados.				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Intercálanse as explicacións con actividades demostrativas e activas por parte do alumnado.				
2. Realizáronse explicacións individualizadas e as actividades atenderon á diversidade.				
3. As probas de avaliación atenderon á diversidade.				
4. A metodoloxía foi variada.				
5. O uso dos espazos e recursos foi adecuado.				
6. Realizáronse as lecturas contempladas.				
7. Promoveuse o uso das TIC.				
8. Traballáronse os elementos transversais.				
9. Fomentouse o diálogo co alumnado.				
10. Empregáronse as medidas adecuadas para atender á rapaza con hipoacusia.				
11. Facilitáronse actividades de reforzo e ampliación.				
12. Promoveuse a aprendizaxe cooperativa.				
14. Foron axeitas as actividades complementarias.				

Indicadores de logro da programación

	Escala			
	1	2	3	4
1. Realizouse unha proba de avaliación inicial adecuada.				
3. Adecuación do deseño e secuenciación das unidades didácticas.				
4. Adecuación do deseño e secuenciación das tarefas.				
5. Os proxectos de investigación foron motivadores para o alumnado.				
6. Cumpriuse coa secuenciación e temporalización prevista.				
7. O grao mínimo de consecución dos estándares foi o adecuado.				
8. Empregáronse os axeitados procedementos e instrumentos de avaliación.				
9. Os recursos foron os axeitados.				
10. Foron adecuados os criterios establecidos para a avaliación e a recuperación.				
11. Indicáronse nas probas escritas os estándares de aprendizaxe e o seu valor.				
12. Adecuación das medidas previstas para atender á diversidade e, en particular, ao alumnado con NEAE.				
13. Os mecanismos de información ás familias foron os axeitados.				
14. Contribución desde a materia aos plans e proxectos de centro adecuada, fomentouse a lectura e o uso das TIC, así como o traballo da transversalidade.				
15. Estívoise en comunicación cos docentes que traballan co mesmo grupo.				

Observacións (variacións dos contidos e outras incidencias):
Medidas a adoptar:
Datas revisión (cada mes):

8. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Actividades de reforzo e ampliación.
- Emprego de diferentes recursos e espazos.
- Emprego de diferentes formas de agrupamento.
- Recomendacións dos protocolos da Xunta de Galicia para alumnado TEA e TDAH.
- Coordinación con PT e Departamento de Orientación (elaboración de probas escritas, tipoloxía actividades,...).

9. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

- Neste curso 2021/2022 aínda non se propuxeron actividades complementarias ou extraescolares debido á situación sanitaria provocada pola Covid-19. Sen embargo, ao longo do curso poderanse engadir distintas actividades.

10. PLANS E PROXECTOS E ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Accións de contribución ao Proxecto Lector.

Lectura compartida e comentada do libro de texto, de artigos de revistas de divulgación científica, noticias de prensa e capítulos de libros seleccionados vinculados coa materia obxecto de estudo.

Accións de contribución ao plan TIC.

- Realización de presentacións dixitais e a súa exposición na aula por parte dos alumnos.
- Busca de información, modelos e imaxes.

Accións de contribución ao plan de convivencia.

Colaborarase co centro para acadar os obxectivos propostos no Plan de Convivencia. Algunhas das estratexias a seguir para a mellora da convivencia na aula serán:

- Coñecer e valorar as características do grupo.
- Fomentar a integración do novo alumnado.
- Potenciar as actitudes de respecto polos compañeiros e polo profesor creando un clima de axeitada comunicación.
- Participar de xeito ordenado e respectuoso durante as clases e nos debates que se propoñan, así como durante a exposición de traballos na aula.
- Nos traballos e prácticas que se realicen en equipo será preciso un reparto equitativo das tarefas e a cooperación entre todos os membros deste.

ELEMENTOS TRANSVERSAIS:

Os ET estreitamente vinculados coas CC CL desenvolveranse ao mesmo tempo que se colabora na consecución destas, dentro da oportunidade que ofrecen os contidos das diferentes unidades didácticas, tal e como se especificou no apartado correspondente, e segundo a seguinte relación:

CC CL	CCL	CMCCT	CD	CAA	CSC	CSIEE	CCEC
ET	CL, EOE	TIC	CA, TIC	CL	EOE, PV, EV	EMP	CL

Particularmente, a **COMPRESIÓN LECTORA (CL)**: a través da colaboración co **Proxecto Lector do Centro**, da creación dunha biblioteca de aula (solicitando publicacións a diversas institucións e entidades), facilitando o acceso a artigos de prensa, enlaces web a guías e outros documentos de interese, indagando no itinerario lector dos estudantes para coñecer os seus intereses,... A **EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA (EOE)**: mediante a defensa de opinións en debates, invitando a parafrasear teorías e conceptos, tanto oralmente como por escrito, promovendo os traballos colaborativos onde poidan facer explicacións uns aos outros, redacción de informes,... A **COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL (CA)**: co emprego de recursos audiovisuais, como vídeos, fotografías,... e o fomento do seu uso mediante actividades concretas. As **TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TIC)**: colaborando con **Plan de Integración das TIC** co uso da aula de informática como recurso, mediante o emprego de ferramentas como PowerPoint para a realización de presentacións,... O **EMPRENDEMENTO (EMP)**: a través da realización de proxectos de forma individual ou en grupo, fomentarase a creatividade, o desenvolvemento de estratexias para a resolución de problemas, a toma de decisión, a responsabilidade respecto dos demais compañeiros e compañeiras, a autoestima,... A **EDUCACIÓN CÍVICA E CONSTITUCIONAL (ECC)**: dándolle a coñecer á alumnado o **Plan de Convivencia de Centro**; promovendo espazos comúns de reflexión, onde cada un poda plasmar as súas ideas e defendelas respectando as quendas de palabra e as opinións dos demais; tomando decisións de forma democrática; transmitindo a importancia do respecto polo medio ambiente e polo patrimonio en xeral, mediante a reflexión sobre a importancia das figuras de protección medioambiental,... A **PREVENCIÓN DA VIOLENCIA (PV)**:

mediante o emprego dunha linguaxe non discriminatoria, para evitar a transmisión de estereotipos e roles de xénero; as **conmemoracións** recollidas no calendario escolar para o curso, abordando as achegas de **mulleres no ámbito económico**,... A **EDUCACIÓN E SEGURIDAD VIARIA (EV)**: mediante o respecto das sinais de tráfico nas saídas;...

De forma xeral, e implícita a todo o proceso de ensino-aprendizaxe, fomentárase os **valores** que colaboren na prevención de todo tipo de violencia (de xénero, contra persoas con discapacidade,...) e as condutas non discriminatorias, e evitaranse comportamentos e contidos sexistas e calquera tipo de estereotipo que poida supoñer discriminación por calquera circunstancia ou condición, persoal ou social.

Dita programación foi aprobada en reunión de departamento en data do 14 de setembro 2021.